

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____
професор В.Д.Марковський

“ ____ ” _____ 20__ року

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА МОВА»
для іноземних фахівців другого (магістерського) рівня
(назва навчальної дисципліни)

навчальний рік _____ 2020–2021 _____

галузь знань _____ 22 «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ 222 «Медицина», 221 «Стоматологія» _____
(шифр і назва спеціальності)

курс _____ 1-й _____

Програма навчальної дисципліни
затверджена на засіданні кафедри
української мови, основ психології та педагогіки

Протокол від.
“ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри
_____ Фоміна Л.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем гуманітарної та соціально-
економічної підготовки

Протокол від.
“ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова
_____ (підпис) Карпенко К.І.
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Розробники: програма розроблена співробітниками кафедри української мови, основ психології та педагогіки Харківського національного медичного університету: завідувачем кафедри канд. філол. наук доцентом Фоміною Л. В., канд. філол. наук доцентом Калініченко О. В., канд. філол. наук доцентом Ніколаєвою А. О., канд. філол. наук Нестеренко А. К.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета Україна є молодою державою, яка активно заявляє про себе в освітньому просторі. Свідченням цього є прагнення вищої освіти досягнути різноманітні освітні курси, які поєднують у собі світові та національні програми. Усе більше уваги звертається на предмети, які безпосередньо дадуть змогу іноземним магістрантам пізнати Україну, її звичаї та традиції, закони та порядки.

Метою курсу «Українська мова» для іноземних магістрантів є формування цілісної системи знань студентів про мову, її фонетичні особливості, збагачення словникового запасу англомовних студентів, розвиток усного й писемного, монологічного та діалогічного мовлення, удосконалення вмінь та навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання та говоріння) науково-навчальної та соціально-культурної сфери спілкування. Також формування духовно багатой мовної особистості, яка вільно володіє всіма виражальними засобами української мови і відзначається свідомим ставленням до неї та високою мовною та мовленнєвою компетентністю. Підготовка іноземних магістрантів до подальшого навчання у вищому навчальному закладі України.

Завданням курсу є забезпечити здобуття знань про норми сучасної української літературної мови; сприяти оволодінню особливостями української літературної мови, дотриманню вимог усного і писемного мовлення, навичок комунікативно виправданого користування засобами мови в різних ситуаціях під час створення висловлювань з дотриманням українського мовного етикету; сформувати вміння і навички використання мовних знань на практиці виробити вміння сприймати мову як мистецьке явище, що має етичну й естетичну цінність; виховувати повагу до української літературної мови, її культури, формувати мовленнєву компетентність

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістрант повинен

знати: фонетико-графічний матеріал української мови, звуки і літери, норми сучасної української літературної мови (орфографічні, лексичні, орфоепічні, граматичні, стилістичні, пунктуаційні), апостроф, склад, іменник, прикметник, дієслово, займенник, числівник, прислівник, ситуативно-тематичний мінімум соціально-культурної сфери спілкування. основні закони комунікації.

вміти: передати зміст прочитаного або складеного на матеріалі нейтрального стилю мовлення, прослуханого тексту, узяти участь у діалозі в запрограмованій ситуації, складати письмову розповідь із вивченої теми, давати відповіді на питання, оперувати словниками української мови, розуміти, застосовувати, аналізувати, синтезувати, зіставляти, узагальнювати отримані знання з курсу «Українська мова» для іноземних магістрантів, працювати з фаховими текстами, використовуючи словники різних типів; стилістично диференціювати власне мовлення.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок із нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання в Стандарті).

Згідно з вимогами Стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- *інтегральна*: здатність розв'язувати складні практичні проблеми та завдання в процесі навчання;

- *загальні*: здатність навчатися; здатність продукувати нові ідеї (творчість); здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до професійного (усного та письмового) спілкування фаховою мовою; здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної праці;

- *спеціальні (фахові, предметні)*: професійні знання, вміння та навички фахового спілкування, володіння вербальними та невербальними засобами вираження думки.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій комплексного й новаторського характеру навіть у невизначених умовах.					
Загальні компетентності					
1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті в процесі навчання	Уміти розв'язувати складні задачі й проблеми, які виникають у професійній діяльності	Зрозуміло і недвозначно повідомляти власні висновки фахівцям та нефахівцям	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
2	Здатність до вибору стратегій спілкування; здатність працювати в команді; наявність навичок міжособистісної взаємодії	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Уміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику комунікації
3	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово	Мати досконалі знання рідної мови	Уміти застосовувати знання рідної мови – як усно, так і письмово	Використовувати рідну мову при фаховому та діловому спілкуванні, при підготовці документів	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань

4	Наявність навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Уміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, що вимагає постійного оновлення та інтеграції знань	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь
5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу; здатність вчитися й набувати актуальні в сучасних умовах знання	Знати методи аналізу, синтезу та способи подальшого отримання знань у сучасній ситуації	Уміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Формувати відповідні когнітивні й комунікативні ланцюжки для досягнення навчальних цілей	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Знати методи застосування знань при вирішенні практичних питань	Уміти використовувати знання при різноманітних практичних ситуаціях	Налагоджувати взаємини по вертикалі та горизонталі залежно від практичної ситуації	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень у цих ситуаціях

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1	Здатність до ведення медичної документації	Знати систему офіційного документообігу в професійній діяльності лікаря, у т.ч. сучасні комп'ютерні інформаційні технології	Уміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації (залежно від її типу); уміти обробляти інформацію і проводити її аналіз	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації і висновків на підставі її аналізу
2	Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації	Знати стандартні методи, у т.ч. кібернетичні технології, а також способи обробки державної, соціальної і медичної інформації	Уміти визначати джерело знаходження потрібної інформації (залежно від її типу); уміти проводити статистичну обробку матеріалу й аналіз отриманої інформації	Формувати висновки на підставі аналізу та статистичної обробки отриманої інформації	Нести відповідальність за якісне та своєчасне виконання статистичної обробки та аналізу отриманої інформації

Результати навчання:

1. Уміння застосовувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної мови для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.
2. Володіння термінологічною лексикою, навичками роботи з вузькоспеціалізованими словниками.
3. Аналіз доцільності використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів.
4. Опанування усними та писемними нормами мовленнєвого етикету в професійній діяльності лікаря.
5. Знання жанрових особливостей публічного виступу.
6. Здатність диференціювати функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом та дистинктивні ознаки наукового медичного тексту.
7. Розвиток навичок укладання основних адміністративно-канцелярських та медичних документів, а також редагування перекладних текстів.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни

Володіння студентами мовою на рівні фахового спілкування в усьому багатстві лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних засобів, зокрема термінологічного запасу. Наявність стійких знань про специфіку усної та писемної форм української мови в науковому й офіційно-діловому стилях із урахуванням фахової спрямованості. Уміння складати, перекладати й редагувати тексти медичної спрямованості, уміння укладати основні види документів.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ дисципліни 1. Фонетика

Тема 1. Український алфавіт. Голосні звуки.

Тема 2. Літери Я, Ю, Є, Ї.

Тема 3. Приголосні звуки української мови.

Тема 4. Шиплячі звуки в українській мові.

Тема 5. Голосні після шиплячих.

Тема 6. Подвоєння приголосних. Подовження приголосних.

Тема 7. Апостроф. Сполучення ЙО.

Тема 8. Правопис м'якого знака.

Тема 9. Підсумкова робота № 1.

Тема 10. Спрощення приголосних.

Тема 11. Чергування голосних у сучасній українській мові.

Тема 12. Чергування приголосних у сучасній українській мові.

Тема 13. Правопис великої літери.

Тема 14. Правопис слів іншомовного походження.

Тема 15. Підсумкова робота № 2.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва) Спеціальність (професійне спрямування): 222 “Медицина”, 221 “Стоматологія ”	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й або 2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фахівець другого (магістерського) рівня	год.	год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна або вечірня)					
	усього	У тому числі				
		лек.	пр..	лаб.	інд.	срс.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ дисципліни 1 Фонетика						
Тема 1. Український алфавіт. Голосні звуки			2			4
Тема 2. Літери Я, Ю, Є, Ї			2			4
Тема 3. Приголосні звуки української мови			2			4
Тема 4. Шиплячі звуки в українській мові			2			4
Тема 5. Голосні після шиплячих			2			4
Тема 6. Подвоєння приголосних.			2			4
Тема 7. Апостроф. Сполучення ЙО			2			4

Тема 8. Правопис м'якого знака			2			4
Тема 9. Підсумкова робота № 1			2			4
Разом за розділом 1	54		18			36
Тема 10. Спрощення приголосних			2			4
Тема 11. Чергування голосних у сучасній українській мові			2			4
Тема 12. Чергування приголосних у сучасній українській мові			2			4
Тема 13. Правопис великої літери			2			4
Тема 14. Правопис слів іншомовного походження			2			4
Тема 15. Підсумкова робота № 2			2			4
Разом за розділом 2	36		12			24
Всього годин по дисципліні	90		30			60

5. Теми лекцій

Навчальним планом не передбачено лекцій.

6. Теми семінарських занять

Навчальним планом не передбачено семінарські заняття.

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Український алфавіт. Голосні звуки	2
2	Приголосні звуки української мови	2
3	Літери Й, Я, Ю, Є, Ї	2
4	Шиплячі звуки в українській мові	2
5	Голосні після шиплячих	2
6	Подвоєння приголосних. Подовження приголосних	2
7	Апостроф. Сполучення ЙО	2
8	Правопис м'якого знака	2
9	Підсумкова робота № 1	2
10	Спрощення приголосних	2
11	Чергування голосних у сучасній українській мові	2
12	Чергування приголосних у сучасній українській мові	2
13	Правопис великої літери	2
14	Правопис слів іншомовного походження	2
15	Підсумкова робота № 2	2
Всього годин практичних занять		30

8. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено лабораторні заняття.

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Український алфавіт. Голосні звуки	4
2	Приголосні звуки української мови	4
3	Літери Й, Я, Ю, Є, Ї	4
4	Шиплячі звуки в українській мові	4
5	Голосні після шиплячих	4
6	Подвоєння приголосних. Подовження приголосних	4
7	Апостроф. Сполучення ЙО	4
8	Правопис м'якого знака	4
9	Підсумкова робота № 1	4
10	Спрощення приголосних	4
11	Чергування голосних у сучасній українській мові	4
12	Чергування приголосних у сучасній українській мові	4
13	Правопис великої літери	4
14	Правопис слів іншомовного походження	4
15	Підсумкова робота № 2	4
Всього годин самостійної роботи студента		60

10. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

11. Методи навчання

Практичні заняття із використанням відеоматеріалів, інтерактивних методик, логічних методів, робота з науковою літературою, складання графічних схем і таблиць, проведення рольових ігор.

12. Методи контролю

Поточний контроль – відповіді та доповнення на практичних заняттях, написання самостійних робіт, виконання домашніх завдань, підсумковий контроль – залік.

13. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Залік для дисциплін проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД (табл.2) та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Таблиця 2

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)**

4-бальна шкала	200- бальна шкала	4-бальна шкала	200- бальна шкала	4-бальна шкала	200- бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

14. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни;
2. Плани практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. Методичні розробки для викладача;
4. Методичні вказівки до практичних занять для студентів;
5. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
6. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
7. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу;
8. Перелік питань до заліку, завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

15. Рекомендована література

Базова

1. Вальченко І.В., Прилуцька Я.М. Ласкаво просимо!: Навчальний посібник з української мови для іноземних учнів підготовчого факультету. Частина І. Х.: ХНАМГ, 2010. – 387 с.

2. Вальченко І.В., Прилуцька Я.М. Ласкаво просимо!: Навчальний посібник з української мови для іноземних учнів підготовчого факультету. Частина ІІ. Х.: ХНАМГ, 2011. – 305 с.

3. Макарова Г.І. Розмовляймо українською. Вступний курс. (українська для англомовних) – К., 2010. – 124.

4. Українська мова для іноземних студентів [Текст] : посіб. [для студ.-іноземців вищ. мед. закл. / В. М. Винник, О. М. Гайда, І. Д. Драч та ін.]. - Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. - 287 с.

5. Українська мова. Елементарний курс для англомовних студентів [Текст] : навч.-метод. посіб. = Ukrainian language. Elementary course for english-speaking students : Textbook / [О. О. Сікорська, Т. В. Оладько, О. С. Шаніна] ; Одес. нац. мед. ун-т. - Одеса : Одес. мед. ун-т, 2013. - 129 с.

Допоміжна

1. Завдання для практичних занять з навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання [Текст] / Харк. нац. екон. ун-т ; [уклад. : І. Ю. Підгородецька, С. Ю. Сокол]. - Х. : ХНЕУ, 2012. - 87 с.

2. Знайомство з Україною [Текст] : (навч. посіб. з укр. мови для інозем. студ.) / Дербя Світлана Миколаївна ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філол., Каф. укр. та рос. мови як інозем. - 2-ге вид., випр. і допов. - К. : Фенікс, 2013. - 96 с.

3. Ми навчаємось в Україні [Текст] : навч. посіб. / Т. Д. Цвірова, В. Е. Чернов ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Від-ня довуз. підготов. інозем. громадян. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 205 с.

4. Тестові завдання до навчального комплексу з української мови [Текст] / Л. Б. Бей ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків : ХНУ, 2012. - 91 с.

5. Українська мова для іноземних студентів [Текст] : практикум / Т. О. Петрова ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Харків: ХНАУ, 2013. - 122с.

16. Інформаційні ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua